Centraal Bureau voor de Statistiek
Centrum voor Beleidsstatistiek

Documentatierapport Integraal-Vermogensbestand

Datum: *15 april 2013*

Bronvermelding

Publicatie van uitkomsten geschiedt door het onderzoeksbureau of de opdrachtgever op eigen titel. Verwijzing naar het CBS betreft uitsluitend het gebruik van de microdatabestanden. Dat wordt als volgt geformuleerd:

"Eigen berekening [*naam onderzoeksbureau, c.q. opdrachtgever*] op basis van het bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestand betreffende het Integraal-Vermogensbestand welke afkomstig zijn van het CBS."

Beschikbare bestanden:

110517 Integraal-Vermogensbestand 2006V4 t/m 2009V1

120314 Integraal-Vermogensbestand 2010V1

130415 Integraal-Vermogensbestand 2011V1

Versiegeschiedenis bestanden

Zie Bijlage A Versiegeschiedenis

De gebruiker dient rekening te houden met de volgende *do's & don'ts*:

- De omschrijvingen en toelichtingen op de variabelen zijn voor de Remote Access en On-site gebruikers te vinden op \8_Utilities\Code_Listings\SSBvariabelen. In verband met eventuele wijzigingen wordt de inhoud van deze map maandelijks geactualiseerd.
- Gebruikers kunnen niet integraal de vermogensgegevens uit het bestand gebruiken, aangezien vermogensgegevens erg gevoelig en identificerend kunnen zijn. De data wordt alleen ter beschikking gesteld voor de doelpopulatie van desbetreffend onderzoek. De doelpopulatie kan als een SPSS bestand aangeleverd worden met de RIN-nummers van de personen. Voor het koppelen en ter beschikking stellen van de gewenste variabelen, wordt gestreefd naar een doorlooptijd van 7 dagen.
- Vanaf verslagjaar 2011 is de koppelsleutel voor personen veranderd van SRTNUM_KERN en RIN_KERN naar RINPERSOONSKERN en RINPERSOONKERN. Het formaat RIN_KERN is gewijzigd van Numeriek (9 posities) naar RINPERSOONKERN String (9 posities). Het omzetten van de ene sleutel naar de andere wordt beschreven in het script <G:\ 8_Utilities\Tools\ koppelvariabelen gelijk zetten spss.sps>.
- Uitsluitend de combinatie van RINPERSOONKERN (voorheen RIN_KERN) met RINPERSOONSKERN (voorheen SRTNUM_KERN) 'R' of 'S' identificeert een kernpersoon van het huishouden. Zie hoofdstuk 3 voor een beschrijving.
- De gegevens over het vermogen zijn huishoudgegevens. In het bestand zijn de RINPERSOONKERN en RINPERSOONSKERN van de zogenaamde referentiepersoon van het huishouden opgenomen om koppelingen op huishoudens-niveau mogelijk te maken.
- Tot vermogensjaar 2011 geldt dat voor de afleiding van huishoudens een andere afleidingsmethodiek is gebruikt dan voor de GBA-huishoudens. Het belangrijkste verschil is, dat voor de GBA-huishoudens de complexe adressen stochastisch zijn verdeeld over een of meer huishoudens, terwijl bij de afleiding van deze huishoudens ook fiscale informatie is gebruikt. Aanbevolen wordt om bij analyses op microniveau de huishoudensindeling van de vermogensgegevens te hanteren.

- Vanaf vermogensverslagjaar 2011 is de afleidingsmethodiek voor huishoudens ten behoeve van de inkomens- en vermogensstatistiek en die van de GBA-huishoudens geïntegreerd. Dit betekent dat de huishoudensafleiding die gebruikt is voor vermogen 2011 dus afwijkt van voorgaande jaren.

Inhoudsopgave

Bronvermelding *2*

Beschikbare bestanden *3*

1. Inleiding *7*

2. Toelichting op de bestanden *8*

Microdatabestanden 8
Inhoud bestanden 8
Eenheid en populatie 8
Historie 8
Bijzonderheden 8
Het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) 11

3. Bestandsopbouw en toelichting *12*

Bestandsopbouw van de microdatabestanden 12

Toelichting op de variabelen **13**

RINPERSOONSKERN (RINPERSOONS) en RINPERSOONKERN (RINPERSOON) 13

Voorkomende waarden van de variabelen **15**

Bijlage A Versiegeschiedenis **17**

1. Inleiding

Bij het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) worden microdatabestanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) beschikbaar gesteld voor gebruik door externe onderzoekers. Dit documentatierapport beschrijft de inhoud en structuur van de microdatabestanden:

- ‘110517 Integraal-Vermogensbestand 2006V4’;
- ‘110517 Integraal-Vermogensbestand 2007V4’;
- ‘110517 Integraal-Vermogensbestand 2008V4’;
- ‘110517 Integraal-Vermogensbestand 2009V4’;
- ‘120314 Integraal-Vermogensbestand 2010V1’;
- ‘130415 Integraal-Vermogensbestand 2011V1’.

De gegevens over het vermogen zijn huishoudgegevens. In het bestand zijn de RINPERSOONKERN en RINPERSOONSKERN van zogenaamde kernpersonen van het huishouden opgenomen om koppelingen op huishoudensniveau mogelijk te maken.

Hoofdstuk 2 beschrijft in het algemeen de microdatabestanden zoals populatieafbakening, methodologische bijzonderheden, kwaliteit en herkomst van de gegevens.

In hoofdstuk 3 wordt de bestandsindeling per microdatabestand gegeven. Daarnaast wordt van het microdatabestand per variabele meer informatie gegeven.

Bij dit rapport is per bestand een bijlage met frequentietellingen beschikbaar. In deze bijlagen worden van de (semi-) continue variabelen de frequenties van de eerste en laatste vijf waarden gegeven. Met deze frequentietellingen kan tevens een beeld verkregen worden over de vullingsgraad van de verschillende variabelen, dat van belang kan zijn omdat niet altijd alle variabelen (volledig) gevuld zijn.

2. Toelichting op de bestanden

Microdatabestanden

De microdatabestanden komen uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB).

Inhoud bestanden

Deze bestanden bevatten gegevens over de vermogens van huishoudens in Nederland. De gegevens hebben als peildatum 1 januari van het onderzoeksjaar. Vermogen is een zogenaamd standgegeven. De stand van het vermogen wordt bepaald op een bepaald moment. Het is gebruikelijk hiervoor de stand per 1 januari te gebruiken.

Eenheid en populatie

De populatie bestaat uit alle huishoudens in Nederland op 31 december van het voorafgaande onderzoeksjaar.

Vanuit de basisgegevens kunnen de vermogensbestanddelen in principe toegewezen worden aan een persoon. Het is echter niet altijd duidelijk of de betreffende persoon feitelijk eigenaar is of dat er mede-eigenaren zijn. Om deze reden publiceert de Vermogensstatistiek alleen de gegevens op huishoudensniveau. De persoonsgegevens worden daarvoor op huishoudensniveau geaggregeerd.

Historie

Gegevens zijn integraal beschikbaar vanaf 01-01-2006.

Bijzonderheden

VERMOGEN EN VERMOGENSBESTANDDELEN

Onder vermogen wordt verstaan het verschil tussen bezittingen en schulden. De bezittingen bestaan uit banktegoeden, effecten, de eigen woning, overig onroerend goed, overige bezittingen zoals onder andere contant geld, verhuurde roerende zaken en ondernemingsvermogen. De schulden betreffen de hypotheek voor de eigen woning en overige schulden zoals voor consumptieve doeleinden, de financieringen van aandelen, obligaties of rechten op periodieke uitkeringen, financiering schulden voor de tweede woning of ander onroerend goed en schulden volgens de Wet studiefinanciering. Hieronder is de samenstelling van het vermogen weergegeven:

1. VERMOGEN

1.1 BEZITTINGEN

1.1.1 Financiële bezittingen

1.1.1.1 Bank- en spaartegoeden

1.1.1.2 Obligaties

1.1.1.3 Aandelen

1.1.1.3.1 Aandelen aanmerkelijk belang

1.1.1.3.2 Aandelen, overig

1.1.2 Onroerend goed

1.1.2.1 Eigen woning

1.1.2.2 Overig onroerend goed

1.1.3 Roerende zaken, enz.

1.1.4 Ondernemingsvermogen

1.2 SCHULDEN

1.2.1 Hypotheekschuld eigen woning

1.2.2 Overige schulden

BRONNEN

De gegevens voor de Vermogensstatistiek zijn afkomstig van onder andere de administraties van de Belastingdienst. Het betreft zowel aangifte- als aanslaggegevens. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van gegevens over banktegoeden en effectenbezit die de Nederlandse banken leveren aan de Belastingdienst. Verder zijn er gegevens over de waarde van onroerend goed op basis van de Wet Onroerende Zaakbelasting (WOZ-waarden). Voor het ondernemingvermogen wordt gebruik gemaakt van de aangifte gegevens van ondernemers.

TOTSTANDKOMING VAN DE CIJFERS

Het vermogen wordt vastgesteld op het niveau van huishoudens. De gegevens hiervoor zijn afkomstig van de personen die deel uitmaken van het huishouden. In de nieuwe methode voor de vermogensstatistiek worden drie groepen van personen onderscheiden:

– Personen met inkomen in box 3 (groep 1)

– Personen met een aangiftebiljet inkomstenbelasting, zonder inkomen in box 3 (groep 2)

– Personen zonder aangiftebiljet inkomstenbelasting (groep 3)

Voor de personen met inkomen in box 3 worden allereerst de vermogensgegevens gebruikt die de basis vormen voor het berekenen van het belastbaar inkomen in box 3. Deze gegevens worden aangevuld met de aangiftegegevens van de eigen woning; deze inkomsten behoren namelijk tot het inkomen van box 1.

Verder worden de vermogens berekend die vrijgesteld zijn voor de heffingsgrondslag van het inkomen in box 3.

Voor de groep met een aangiftebiljet inkomstenbelasting en geen inkomen in box 3 worden de gegevens van de aangiftegegevens van de eigen woning gebruikt en de gegevens over de ingehouden dividendbelasting. De financiële bezittingen wordt bepaald op basis van de rente- en dividendgegevens die de financiële instellingen verstrekken aan de belastingdienst , gecombineerd met het gegeven van de ingehouden dividendbelasting.

Het vermogen in de vorm van onroerend goed wordt voor deze groep berekend uit de WOZ-gegevens.

Voor de personen zonder aangiftebiljet wordt het financieel vermogen en het vermogen in de vorm van onroerend goed op dezelfde wijze afgeleid als voor de personen van de tweede groep. Aanvullend worden de WOZ-gegevens gebruikt om de eigen woning voor deze groep vast te stellen. Sinds 2005 komt het namelijk vaker voor dat personen met een eigen woning buiten de inkomstenbelasting vallen omdat een positief saldo van huurwaardeforfait en aftrekbare kosten eigen woning niet meer wordt belast (wet Hillen). Om deze reden is een aanvullende bron voor de eigen woning noodzakelijk geworden.

Een speciale groep in de waarneming vormen de zelfstandigen. Deze kunnen tot de eerste of de tweede groep behoren; het vermogen wordt op dezelfde wijze gemeten als voor de overige personen van deze groepen. Aanvullend wordt gebruik gemaakt van de gegevens die de zelfstandigen opgeven in het aangiftebiljet over de winst en wel de gegevens die de zelfstandigen in de vorm van de vermogensvergelijking opgeven. Deze gegevens worden gevraagd als een tweede benadering om de winst vast te stellen. Globaal berekent deze methode de fiscale winst met de formule:

Winst = Waarde onderneming einde van het jaar

+ privé stortingen

-/- privé onttrekkingen

-/- waarde onderneming begin van het jaar.

De waarde van de onderneming aan het einde van het jaar wordt overgenomen in het ondernemingsvermogen.

Zie voor meer gedetailleerde informatie over de totstandkoming van de cijfers: Procesbeschrijving statistiek Vermogens huishouden

KWALITEIT VAN DE DATA

Het vermogensbegrip wordt (nog) niet volledig waargenomen in de Vermogensstatistiek door tekortkomingen in de waarneming van een aantal vermogensbestanddelen. Deze tekortkomingen spelen vooral bij overige schulden en bank- en girotegoeden:

– Voor de huishoudens die geen inkomen uit box 3 hebben, worden de schulden niet waargenomen. Dit zal vooral betrekking hebben op kortlopende leningen In 2008 was het bedrag 26,3 mld. euro (gemiddeld ca. 3 700 euro per huishouden).

– De betaalrekeningen worden niet waargenomen via de rentebase. In 2008 gaat het om circa 58 miljard euro (gemiddeld circa 8 duizend euro per huishouden).

– Spaartegoeden met niet meer dan 15 euro rente en een saldo kleiner of gelijk aan 500 euro (per 31 december) hoeven niet opgegeven te worden door de financiële instellingen.

– De opgebouwde waarde van spaar- en beleggingshypotheken wordt niet waargenomen.

– Er is geen informatie opgenomen over opgebouwde pensioenvoorzieningen (2^{e} en 3^{e} pijler).

Er kon nog geen goede methode worden gevonden voor het schatten of imputeren van deze gegevens. In de Vermogensstatistiek tot en met 2000 werd een aantal vermogensbestanddelen die ontbraken in de registers geschat op basis van het SEP. Dit onderzoek is in 2003 stopgezet. Het onderzoek of dit kon op basis van de vermogens in het Budgetonderzoek 2005 leidde niet tot bruikbare resultaten. Alternatieven worden nog onderzocht.

Deze tekortkomingen hebben voor het gebruik tot gevolg dat de invloed van de schulden niet kan worden beschreven. Verder betekent het ontbreken van een vermogensbestanddeel (bijvoorbeeld bank- en spaartegoeden van 0 euro) niet dat het bestanddeel niet bij het huishouden voorkomt. Het kan echter niet worden waargenomen. In het algemeen zal het hier om relatief kleine bedragen gaan.

De integrale vermogensgegevens die in deze component zijn opgenomen, zijn alleen geschikt om te gebruiken als achtergrondvariabele in analyses. Ze zijn kwalitatief minder goed in vergelijking met de inkomensgegevens die beschikbaar zijn vanuit de Vermogensstatistiek. Dit kwaliteitsverschil hangt samen met de methodiek voor de afbakening van huishoudens, die bij de integrale gegevens niet optimaal is. Tevens worden er op de integrale gegevens, in tegenstelling tot bij de Vermogensstatistiek, geen uitvoerige plausibiliteitscontroles uitgevoerd.

Zie voor meer informatie over dit bestand: Procesbeschrijving statistiek Vermogens huishouden

Het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

Het SSB bevat gegevens over alle personen, banen en uitkeringen in Nederland die op microniveau aan elkaar te relateren zijn. Hiervoor zijn gegevens over personen uit registraties en enquêtes op microniveau gekoppeld en waar nodig, consistent gemaakt. Een belangrijke doelstelling van het SSB is een gegevensbestand samen te stellen dat een samenhangende, consistente beschrijving geeft van een aantal aspecten van de bevolking van Nederland. Voor achtergrondinformatie over het SSB zie: SSB informatie.

3. Bestandsopbouw en toelichting

Bestandsopbouw van de microdatabestanden

Onderstaand volgt een lijst van alle variabelen in de microdatabestanden.

Nr	*Variabele & label*	*Format*	*A/N*
1	RINPERSOONSKERN Soort identificatiecode van de referentiepersoon van het huishouden	Tekst	1
2	RINPERSOONKERN rinnummer van de referentiepersoon van het huishouden	Tekst	9
3	VRLBVRW1000VER Vermogen van het huishouden	Getal	17
4	VRLBVRW1100BEZ Totaal aan bezittingen van het huishouden	Getal	17
5	VRLBVRW1110FIN Totaal aan financiële bezittingen van het huishouden	Getal	17
6	VRLBVRW1111BAN Totaal aan spaartegoeden van het huishouden	Getal	17
7	VRLBVRW1112OBL Waarde obligaties van het huishouden	Getal	17
8	VRLBVRW1113AAN Totaal aan aandelen van het huishouden	Getal	17
9	VRLBVRW11131AB Waarde aandelen aanmerkelijk belang van het huishouden	Getal	17
10	VRLBVRW11132AO Waarde overige aandelen van het huishouden	Getal	17
11	VRLBVRW1120ONR Totaal aan onroerende zaken van het huishouden	Getal	17
12	VRLBVRW1121WON Waarde eigen woning van het huishouden	Getal	17
13	VRLBVRW1122OGO Waarde onroerende zaken van het huishouden, excl. eerste woning	Getal	17
14	VRLBVRW1130ROE Waarde overige bezittingen (roerende zaken) van het huishouden	Getal	17
15	VRLBVRW1140OND Ondernemingsvermogen van het huishouden	Getal	17
16	VRLBVRW1200SCH Totaal aan schulden van het huishouden	Getal	17
17	VRLBVRW1210HYP Hypotheekschuld eigen woning van het huishouden	Getal	17
18	VRLBVRW1220SOV Overige schulden van het huishouden	Getal	17
19	VRLPERCVERMOGEN 1% groepen van het vermogen	Tekst	2

Toelichting op de variabelen

RINPERSOONSKERN (RINPERSOONS) en RINPERSOONKERN (RINPERSOON)

In het bestand van 2011 zijn de RINPERSOONKERN (voorheen RIN_KERN) en RINPERSOONSKERN (voorheen SRTNUM_KERN) van de zogenaamde referentiepersoon van het huishouden opgenomen om koppelingen op huishoudensniveau mogelijk te maken. Hieronder volgt de werkwijze die het CBS heeft gevolgd, om tot RINPERSOONS en RINPERSOON te komen.

Bronbestanden die aan het CBS geleverd worden, bevatten doorgaans als persoons-identificator het burgerservicenummer. Het burgerservicenummer wordt als zeer identificerend beschouwd en daarom vervangt het CBS dit nummer door een intern persoonsidentificatienummer, het betekenisloze RIN-nummer.

Een microdatabestand is voorzien van de door het CBS toegevoegde variabelen soort identificatiecode (RINPERSOONS) en identificatienummer (RIN), die samen het burgerservicenummer vervangen. Records met een burgerservicenummer dat is teruggevonden in de GBA, zijn voorzien van een geldig RIN-nummer. Deze records hebben de waarde ‘R’ op RINPERSOONS gekregen.

De overige records bevatten een burgerservicenummer dat niet is teruggevonden in de GBA. Afhankelijk van de situatie hebben zij de waarde ‘F’ of ‘S’ op RINPERSOONS gekregen. Indien het burgerservicenummer ongeldig is, krijgt RINPERSOONS de waarde ‘F’. Indien het burgerservicenummer geldig is maar niet wordt teruggevonden in de GBA, dan wordt het burgerservicenummer versleuteld via een vaste formule en krijgt RINPERSOONS de waarde ‘S’.

De combinatie van RINPERSOONS (RINPERSOONSKERN) ‘R’ en RINPERSOON (RINPERSOONKERN) identificeert een persoon. Evenzo kan worden aangenomen dat personen met RINPERSOONS ‘S’ een unieke waarde op RINPERSOON hebben gekregen. De meest voorkomende reden dat zo’n persoon wel een geldig burgerservicenummer heeft maar niet in de GBA staat ingeschreven, is dat hij of zij in het buitenland woont. Door immigratie kan een persoon het ene jaar niet en het volgende jaar wel in de GBA staan ingeschreven. Records met RINPERSOONS ‘F’ duiden op een ongeldig burgerservicenummer; met deze records zijn geen personen te identificeren. Records met RINPERSOONS ‘F’ zijn daarom niet geschikt voor het koppelen aan andere bestanden of aggregeren op persoonsniveau.

Als een microdatabestand meerdere records per persoon bevat, dan kan voor RINPERSOONS ‘R’ en RINPERSOONS ‘S’ worden aangenomen dat records met eenzelfde RIN-nummer dezelfde persoon aanduiden. Binnen één bestand is het geen probleem om records met RINPERSOONS ‘R’ of ‘S’ te aggregeren op persoonsniveau. Records met RINPERSOONS ‘R’ of ‘S’ kunnen ook worden gekoppeld aan records in een ander microdatabestand met dezelfde waarden op RINPERSOONS en RINPERSOON: deze records hebben betrekking op dezelfde persoon.

Er moet echter een kanttekening worden gemaakt bij het koppelen van verschillende microdatabestanden. Een persoon kan namelijk in het ene bestand de waarde ‘R’ op RINPERSOONS hebben en in het andere bestand de waarde ‘S’, en vice versa. Deze situatie kan zich voordoen als een persoon ten tijde van het ene bestand wél ooit in de GBA ingeschreven is geweest en ten tijde van het andere bestand nog niet. Omdat de records in dat geval ook een ander RIN-nummer hebben gekregen, zijn zij niet aan elkaar te koppelen.

Voorkomende waarden van de variabelen

In deze paragraaf worden voor de categoriale variabelen alle mogelijke scores en hun betekenis opgesomd.

1 RINPERSOONSKERN
Soort identificatiecode van de kernpersoon van het huishouden

F	RINPERSOON NIET IN GBA, NIET SOFINRPROEF
R	RINPERSOON WEL IN GBA
S	RINPERSOON NIET IN GBA, WEL SOFINRPROEF

2 RINPERSOONKERN
rinnummer van de kernpersoon van het huishouden

3 VRLBVRW1000VER
Vermogen van het huishouden

4 VRLBVRW1100BEZ
Totaal aan bezittingen van het huishouden

5 VRLBVRW1110FIN
Totaal aan financiële bezittingen van het huishouden

6 VRLBVRW1111BAN
Totaal aan spaartegoeden van het huishouden

7 VRLBVRW1112OBL
Waarde obligaties van het huishouden

8 VRLBVRW1113AAN
Totaal aan aandelen van het huishouden

9 VRLBVRW11131AB
Waarde aandelen aanmerkelijk belang van het huishouden

10 VRLBVRW11132AO
Waarde overige aandelen van het huishouden

11 VRLBVRW1120ONR
Totaal aan onroerende zaken van het huishouden

12 VRLBVRW1121WON
Waarde eigen woning van het huishouden

13 VRLBVRW1122OGO
Waarde onroerende zaken van het huishouden, exclusief eerste woning

14 VRLBVRW1130ROE
Waarde overige bezittingen (roerende zaken) van het huishouden

15 VRLBVRW1140OND
Ondernemingsvermogen van het huishouden

16 VRLBVRW1200SCH
Totaal aan schulden van het huishouden

17 VRLBVRW1210HYP
Hypotheekschuld eigen woning van het huishouden

18 VRLBVRW1220SOV
Overige schulden van het huishouden

19 VRLPERCVERMOGEN
1% groepen van het vermogen

Bijlage A Versiegeschiedenis

Bestandsnaam	*Reden*
091124 Integraal-Vermogensbestand 2006V1	Voorlopige versie
091124 Integraal-Vermogensbestand 2007V1	Voorlopige versie
091124 Integraal-Vermogensbestand 2008V1	Voorlopige versie
100202 Integraal-Vermogensbestand 2006V2	Definitieve versie
100202 Integraal-Vermogensbestand 2007V2	Definitieve versie
100202 Integraal-Vermogensbestand 2008V2	Nader voorlopige versie
100226 Integraal-Vermogensbestand 2006V3	Naamswijziging variabelen SRTNUM en RIN in SRTNUM_KERN en RIN_KERN om met het inkomensbestand te kunnen koppelen.
100226 Integraal-Vermogensbestand 2007V3	Naamswijziging variabelen SRTNUM en RIN in SRTNUM_KERN en RIN_KERN om met het inkomensbestand te kunnen koppelen.
100226 Integraal-Vermogensbestand 2008V3	Naamswijziging variabelen SRTNUM en RIN in SRTNUM_KERN en RIN_KERN om met het inkomensbestand te kunnen koppelen.
110517 Integraal-Vermogensbestand 2006V4	Opgenomen in Soc. statistisch bestand (SSB)
110517 Integraal-Vermogensbestand 2007V4	Opgenomen in Soc. statistisch bestand (SSB)
110517 Integraal-Vermogensbestand 2008V4	Opgenomen in Soc. statistisch bestand (SSB)
110517 Integraal-Vermogensbestand 2009V1	Definitieve versie
120314 Integraal-Vermogensbestand 2010V1	Definitieve versie
130416 Integraal-Vermogensbestand 2011V1	Definitieve versie